

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กที่มีความบกพร่องลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกายหรือจิตใจเป็นเหตุทำให้มีพฤติกรรมต่าง ๆ ผิดแปลกไปจากเด็กปกติโดยทั่วไป แต่เด็กเหล่านี้เป็นเยาวชนของชาติที่เราควรจะให้ความสนใจพวกเขาในเรื่องต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพของเขาแต่ละกลุ่ม เพื่อเขาจะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่ต้องเป็นภาระต่อผู้เกี่ยวข้องมากนัก ในวงการศึกษปัจจุบันเราให้ความสนใจแก่เด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ มาก เด็กกลุ่มดังกล่าวเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ เราต้องมีวิธีการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพของเขาและในบางกลุ่มก็ต้องให้เขาสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้

นับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการเป็นต้นมาได้ก่อให้เกิดมิติใหม่ในวงการศึกษานักเรียนไทยหลายด้าน โดยเฉพาะหมวด 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ได้กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิหรือโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ พระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าวทำให้เกิดการเรียนร่วมกันระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องต่าง ๆ รวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาซึ่งเป็นบุคคลที่ด้อยโอกาสทางร่างกายแต่มีระดับสติปัญญาเช่นเดียวกับคนปกติทั่วไป โดยเขาเหล่านั้นสามารถเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ หากได้รับการส่งเสริมสนับสนุนที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ

การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องนั้นมีเป้าหมายสูงสุด คือการส่งเสริมให้ผู้ที่มีความบกพร่องแต่ละคนสามารถพัฒนาไปได้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตน มีคุณธรรม มีจริยธรรม ภาควิชาในตนเองและสามารถดำรงชีวิตร่วมกับคนปกติได้อย่างมีความสุข ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสายตาที่ไม่มีความมั่นใจในตัวเองเพราะการมองไม่เห็นจะเป็นอุปสรรคในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งต้องการพึ่งพาผู้อื่น ไม่สามารถทำอะไรด้วยตนเองได้ทั้งหมด ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง ไม่มีแรงจูงใจที่จะแสดงความสามารถของตนเพราะ

คิดว่าตนเองไม่สามารถทำอะไรได้ดี เด็กเหล่านี้จะไม่มีความมั่นใจในตนเอง ขี้อาย คิดว่าตนเองมีปมด้อย ไม่กล้าเผชิญสังคม เด็กจะรู้สึกหุนหันโม่งไม่เห็นจึงขึ้นอยู่กับการยอมรับของสังคมความสำเร็จส่วนตัวและการยอมรับสภาพของตน (สุชา จันทน์เอม, 2525, หน้า 76)

โรงเรียนบ้านปงสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 1,680 คน มีครูผู้ปฏิบัติการสอนและบุคลากรทางการศึกษา 90 คน ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง (เดิม) ให้เป็นโรงเรียนนำร่องจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในปีการศึกษา 2544 โดยรับนักเรียนจากศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด จังหวัดลำปาง จำนวน 10 ราย เป็นครั้งแรกและได้ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ คือปีการศึกษา 2548 มีนักเรียนบกพร่องทางสายตาเรียนร่วมที่เรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – ป.3) และช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) จำนวน 9 คน มีการจัดการเรียนร่วมในลักษณะให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตาเรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการวันละ 1–2 ชั่วโมง มีห้องเสริมวิชาการ 1 ห้อง และมีครูการศึกษาพิเศษปฏิบัติงานประจำอยู่ในห้องเสริมวิชาการ 1 คน วิชาที่จัดให้เรียนในห้องเสริมวิชาการ คือวิชาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ และเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา ใช้วิธีการสอนเด็กเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ครูเสริมวิชาการยังมีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูในโรงเรียนในการปฏิบัติต่อนักเรียนเรียนร่วมทุกระดับชั้น ดังนั้นบุคลากรทุกคนในโรงเรียนควรทราบวิธีปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตารวมถึงเข้าใจลักษณะความต้องการและพฤติกรรมที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอีกด้วย เพราะพฤติกรรมทางสังคมในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินชีวิตของนักเรียนผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตาที่เชื่อมโยงให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในสังคมและในเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาพบว่าการที่เด็กมองไม่เห็นบางครั้งทำให้เด็กแยกตัวออกจากสังคม ซึ่งการติดต่อทางสังคมส่วนมากเริ่มต้นด้วยการสื่อสารแบบไมใช้คำพูด ดังนั้นเมื่อเด็กมองไม่เห็นจึงทำให้ขาดการติดต่อทางสังคมและกลายเป็นคนเงียบไปในที่สุดครูและบุคลากรในโรงเรียนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและพัฒนาการในด้านอารมณ์และสังคมของเด็กพิการเรียนร่วม เพราะมีความสำคัญเทียบเท่ากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นเป้าหมายทางการศึกษาของการเรียนในระบบโรงเรียน

ผู้ศึกษาซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียนบ้านปงสนุก ได้มีโอกาสใกล้ชิดเด็กนักเรียนเรียนร่วมที่มีความบกพร่องทางสายตาในฐานะครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา ว่ามีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นแบบใด ทั้งนี้เพื่อจะทำให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่แสดงออก ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับบุคคลอื่นขณะที่อยู่โรงเรียน นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าใจถึงบุคลิกลักษณะของเด็กที่มี

ความบกพร่องทางสายตา โดยหากพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อการสร้างสัมพันธ์กับคนรอบข้างก็จะได้เป็นแนวทางในการหาวิธีแก้ไขปัญหาว่าจะส่งเสริมศักยภาพด้านใดที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการคลี่คลายปัญหาพฤติกรรมที่เด็กมีอยู่ เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตามีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ช่วยให้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างได้มากยิ่งขึ้น และส่งผลต่อความสามารถในการเรียนของเด็กตามสิทธิและโอกาสทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนหญิงที่มีความบกพร่องทางสายตาประเภทตาบอดคนหนึ่ง ที่เรียนร่วมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปงสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนหญิงที่มีความบกพร่องทางสายตาประเภทตาบอดคนหนึ่งขณะที่เรียนอยู่ในโรงเรียนปกติ โดยจะศึกษาจากพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน ครูและบุคคลอื่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักเรียน หมายถึงนักเรียนกรณีศึกษาหญิงคนหนึ่ง อายุ 12 ปี มีความบกพร่องทางสายตาประเภทตาบอด ที่เรียนร่วมกับนักเรียนปกติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปงสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

พฤติกรรมทางสังคม หมายถึงการแสดงออกของพฤติกรรมที่นักเรียนกรณีศึกษา มีปฏิสัมพันธ์ต่อครู ในโรงเรียน เพื่อนในโรงเรียนและบุคคลอื่นในขณะที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียนบ้านปงสนุก อำเภอเมืองลำปาง

การศึกษาแบบเรียนร่วม หมายถึงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาได้เรียนร่วมกับนักเรียนโรงเรียนบ้านปงสนุก โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้มีโอกาสได้เรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

บุคคลอื่น หมายถึงนักการภารโรง พนักงานห้องครัว และแม่ค้าในโรงเรียนบ้านปงสนุก

ห้องเสริมวิชาการ หมายถึงห้องเรียนในอาคารเรียนโรงเรียนบ้านปงสนุก ที่จัดสำหรับบริการด้านวิชาการแก่นักเรียนพิการเรียนร่วม มีอุปกรณ์พิเศษ คือ เครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์ (braille)

แว่นขยาย กระดานวาดกราฟ เทปบันทึกเสียง ลูกคิด เอกสารตำราอักษรเบรลล์และมีตาราง
การเรียนประจำสัปดาห์ที่กำหนดการใช้บริการห้องเรียน

ครูเสริมวิชาการ หมายถึงครูการศึกษาพิเศษที่ปฏิบัติงานอยู่ในห้องเสริมวิชาการ มีหน้าที่
สอนเด็กเรียนร่วมที่เข้ามาเรียนตามตารางในวิชาที่เด็กไม่สามารถเรียนได้ในชั้นเรียนปกติ และ
ช่วยเหลือครูแปลอักษรเบรลล์จากแบบฝึกหัดที่เด็กทำ ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะแนวเกี่ยวกับเด็กที่
มีความบกพร่องทางสายตา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทาง
สายตาที่เรียนร่วมกับนักเรียน โรงเรียนบ้านปางสนุก
2. ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอน ที่ช่วยพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตาให้มีพฤติกรรมทางสังคม
ที่เหมาะสม
3. ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการศึกษา ทำความเข้าใจนักเรียนที่มีความบกพร่อง
ทางสายตารายอื่น ๆ ต่อไป